

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Лилия Александрова Гурова, Нов български университет, хабилитирана в
професионално направление 2.3 Философия

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в
професионално направление 3.2 Психология, обявен в ДВ бр. 51/18.06.2021 г.

с кандидат доц. д-р Морис Аврам Гринберг

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Кандидатът по този конкурс, доц. д-р Морис Аврам Гринберг, отговаря на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.2 Психология, формулирани в Правилника за приложение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), както и на изискванията на Нов български университет, формулирани в Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ. По повечето показатели индивидуалните резултати на доц. Гринберг *значително надхвърлят* минималните национални изисквания и изискванията на НБУ.

II. Изследователска дейност и резултати

В конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.2 Психология доц. Морис Гринберг участва с една монография (*Социалните дилеми: когнитивна перспектива*. София: Изд. на НБУ, 2020 г.) и 68 други публикации, от които 28 статии и 4 студии, реферирани в *SCOPUS/Web of Science*, 4 глави от колективни монографии и 32 статии, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране. Тези публикации имат общо 61 цитирания в *SCOPUS* и *Web of Science*, кандидатът не е представил информация за цитирания в публикации, които не са реферирани в *SCOPUS/Web of Science*.

В моето становище ще се спра основно на представения хабилитационен труд – монография и на една част от публикациите, с които доц. Гринберг участва в конкурса, но към които не реферира в приложената справка на приносите.

Представеният от доц. Гринберг монографичен труд е в обем от 251 с. и съдържа предговор, 25 глави, разпределени в 4 части, послеслов, две приложения и библиография от 228 заглавия, всичките на латиница. „Социалните дилеми са ситуации, в които непосредствените действия в собствен интерес са в конфликт с дългосрочните колективни интереси“ (Гринберг, 2020, с. 14). Как

хората вземат решение, когато са поставени в такива ситуации? Това е, най-общо представен, основният въпрос, около който е организирано съдържанието на книгата „Социалните дилеми“. След като в част I авторът ни запознава с формалната теория на игрите – теоретичната парадигма, в която първоначално са изучавани социалните дилеми, както и с видовете игри, създадени с цел по-прецизно разграничаване на различните фактори, които оказват влияние върху процеса на вземане на решение в ситуация на социална дилема, в следващата II част той представя основните модели, отчитащи социалните предпочитания и интересите на другите, които обясняват как (част от) хората, изправени пред социална дилема, стигат до алтруистично решение, което противоречи на техните краткосрочни интереси. Отчетените слабости на тези модели мотивират прехода към т. нар. когнитивни модели и към една тяхна разновидност – агентно базираните модели с учене с подкрепление, на които са посветени съответно III и IV част на книгата. В тези две части се съдържат и основните приноси на автора. Това са създадените от него модели CSRL и SARL, които позволяват да се опише как вземането на решение в посока на сътрудничество или на отказ от сътрудничество зависи от т. нар. „индекс на сътрудничество“ (зависимост, която е установена в многобройни експерименти), както и един многоагентен модел, демонстриращ възникването на устойчиво сътрудничество в ситуации, чието формално представяне съвпада с представянето на условията, при които се наблюдават ефектите на т. нар. „парадокс на Симпсън“. Наред с тези конкретни постижения на автора, бих изтъкнала като съществен принос в монографията и самата систематизация на дискусиата върху социалните дилеми, която впечатлява със своя обхват и прецизност.

Специално внимание бих искала да обърна и на поредицата от 6 публикации (под номера 6.19, 6.20, 6.21, 6.22, 6.23 и 6.24 в представената от доц. Гринберг самооценка), на които той не се позовава в справката си за основните приноси. Въпреки, че наистина основните хипотези, които се проверяват в описаните в тези публикации изследвания не са предложени от М. Гринберг, със самото си участие в тези мащабни изследователски проекти, той, заедно с останалите членове на българския екип, допринася съществено за установяването на културните вариации на множество „интуиции“, предизвиквали спорове сред аналитичните философи в продължение на десетилетия.

III. Учебна и преподавателска дейност

През годините доц. Морис Гринберг е водил множество и разнообразни бакалавърски и магистърски курсове (на български и английски език) по когнитивно моделиране, аналитични умения, вземане на решения и др. Специално искам да изтъкна иновативния характер на повечето от тези курсове, които са уникални за България. Доц. Гринберг е бил научен ръководител на трима успешно защитили докторанти (Евгения Христова, Александър Герганов и Гергана Кузмова) и на

общо 9 бакалавърски и магистърски тези. Двама от неговите докторанти (Е. Христова и А. Герганов) имат успешна академична кариера. Доц. Гринберг участва активно в създаването на изследователската програма за изявени студенти към БФ на НБУ, която за времето на своето съществуване (2005 – 2010 г.) успя да подготви за успешен старт в академичната кариера някои от най-добрите студенти в университета (сред които и гл. ас. д-р Иво Попиванов, който сега е част от състава на департамент “Когнитивна наука и психология”).

IV. Административна и обществена дейност

От постъпването му като редовен преподавател в НБУ през 2000 г. досега, доц. Гринберг е заемал различни административни позиции: Директор на МП „Когнитивна наука“ (2000-2001 г.), Директор на Изследователската програма за изявени студенти към БФ на НБУ (2005-2010 г.), Зам.-ректор по качеството, оценяването и атестацията (октомври, 2006-2010 г.), Директор на Центъра за оценяване на НБУ, (2004-2010 г.). Понастоящем е директор на лабораторията „Изкуствени когнитивни системи“.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Морис Гринберг от повече от 20 години – от времето, когато в края на миналия век той дойде в НБУ като студент в МП „Когнитивна наука“, въпреки че вече имаше докторска степен по физика, а скоро след това (през 1999 г.) бе избран за старши научен сътрудник II степен в ИЯИЯЕ – БАН. Морис така и не завърши програмата по когнитивна наука, защото по единодушната преценка на тогавашния преподавателски екип в програмата, той имаше нужната подготовка, знания и умения да стане част от този екип. Така през 2000 г. Морис Гринберг бе избран най-напред за извънреден доцент на НБУ по физика и когнитивна наука, а от 2010 г. досега е редовен доцент към департамент „Когнитивна наука и психология“. Това, което винаги съм ценяла у Морис са неговите обширни и задълбочени познания в различни области на науката (физика, когнитивни науки), богатата обща култура, интереса му към философията, готовността да се захване с нещо ново, въпреки успехите си на предишното си поприще. В съчетание и с неговата безспорно висока интелигентност, това са качества, които не се срещат често в нашите академични среди.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Оценката си за постиженията на кандидата по този конкурс в научноизследователската и други дейности съм изразила в предходните секции на рецензията. Нямам съществени забележки по материалите, представени за участие в конкурса. Препоръката ми е по време на заключителното

заседание доц. Гринберг да представи по-детайлно изследователската си програма в онази част, която касае т. нар. „експериментална философия“.

Заключение: Доц. Морис Аврам Гринберг отговаря на (и значително надхвърля) минималните национални изисквания и изискванията на НБУ за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.2 Психология. Въз основа на това, както и на постигнатите от него значими резултати в научноизследователската дейност, убедено препоръчвам доц. Гринберг да бъде допуснат до избор от Академичен съвет и избран за професор по психология в НБУ.

Дата: 22.09.2021 г.

Подпис

/проф. д-р Лилия Гурова/